

Κείμενο

[Η ανεργία ως πηγή **αντικοινωνικών συμπεριφορών**
και ο ρόλος του σχολείου]

Η κατανόηση της βίας και του εκφοβισμού **αποτελεί** ενδεχομένως μια από τις δυσκολότερες και πιο προκλητικές επιστημονικές διερωτήσεις. Πρόκειται για όρους τόσο οικείους αλλά και, ταυτόχρονα, τόσο άγνωστους, καθόσον εμπεριέχουν υψηλό βαθμό αμφισημίας¹ και μη ευκρινούς προσδιορισμού. Αντιληπτό πάντως από τους περισσότερους είναι ότι ποικίλες μορφές βίας και εκφοβισμού είναι παρούσες σε πολλά επίπεδα της σύγχρονης ζωής, ιδιαίτερα στις νεανικές κοινωνικές ομάδες.

Η πραγματικότητα αυτή επιβεβαιώνεται συμπυκνωμένα μέσα από τα σημαντικότερα προβλήματα που απασχολούν την κοινωνία σήμερα. Η υψηλή ανεργία, κυρίως η νεανική, οι δουλειές του ποδαριού, η ανασφάλιστη εργασία, οι χαμηλές αμοιβές, ακόμη και όταν υπάρχει **εργασία**, και οι παρεκκλίνουσες συμπεριφορές διαμορφώνουν ένα κοινωνικό τοπίο που χαρακτηρίζεται από τη ρευστότητα, τις ασυνέχειες, την ανασφάλεια και την αβεβαιότητα μπροστά στο μέλλον.

Σαφώς το σχολείο, η οικογένεια και άλλοι κοινωνικοί **θεσμοί**, θεωρητικά τουλάχιστον, δύνανται μέσω της κοινωνικοποίησης και της έγερσης προσδοκιών για κοινωνική ανέλιξη να περιορίσουν τις εστίες έντασης. Ποιές όμως μπορεί να είναι οι επιπτώσεις, όταν οι προσδοκίες που καλλιεργεί η κοινωνία για αυτοπραγμάτωση και κοινωνική άνοδο προσκρούουν πάνω στη **δομή** της αγοράς εργασίας και διαψεύδονται; Ποια μέσα χρησιμοποιούν τα άτομα, και πρωτίστως οι νέοι, όταν οι ατομικές προσδοκίες και τα σχέδια ζωής καταρρέουν εξαιτίας της ανυπαρξίας θεμιτών μέσων πραγμάτωσης, όπως είναι η εργασία; Η προσφυγή σε μη θεμιτά μέσα, όπως η παραβατικότητα και η ποικιλόμορφη άσκηση βίας, δυστυχώς, συνιστά όχι σπάνια μια επιλογή εκπλήρωσης αυτών των προσδοκιών.

Υπό την οπτική αυτή, σε ποιον βαθμό το **σχολείο** μένει ανεπηρέαστο; Είναι προφανές ότι οι συγκρουσιακές συμπεριφορές θα αποτελέσουν στοιχείο της σχολικής καθημερινότητας στο μέτρο που η οργανωτική κουλτούρα του σχολείου δεν μπορεί να τις αντιμετωπίσει. Έτσι, πολλά βίαια περιστατικά δεν αναφέρονται λόγω φόβου ή

¹ Αμφισημία: ιδιότητα λέξης, φράσης ή πρότασης να έχει διφορούμενη σημασία, να γίνεται αντιληπτή με δύο διαφορετικούς τρόπους.

έλλειψης εμπιστοσύνης προς τον τρόπο διαχείρισής τους. Και τούτο, διότι τα σχολεία είναι προσανατολισμένα περισσότερο στην κατεύθυνση της μετάδοσης γνώσεων και στην αξιολόγηση των γνωστικών ικανοτήτων των μαθητών, παρά σε αυτή της επεξεργασίας των βιωμάτων τους, της ενίσχυσης των κοινωνικών τους δεξιοτήτων και της κοινωνικής διαπαιδαγώγησής τους.

Αυτή, αναμφίβολα, είναι μια αποστολή που ανήκει κατ' αρχάς στους γονείς, αλλά και το σχολείο, αποσκοπώντας στην ενίσχυση της πνευματικής και της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης των μαθητών, καλείται να την συμπληρώσει, σε συνεργασία μαζί τους, ιδίως μάλιστα όταν διαπιστώνεται ότι οι γονείς ασκούν τον **ρόλο** τους πλημμελώς. Η παρέμβαση του σχολείου μπορεί να είναι καταλυτική, απαιτείται όμως περαιτέρω έρευνα για την εκτίμηση των διαστάσεων αυτού του προβλήματος.

Πάντως, το «είμαστε όλοι ένοχοι» σε τέτοιου είδους ζητήματα δεν ικανοποιεί ως εξήγηση, διότι οι ομολογίες συλλογικής ενοχής είναι η καλύτερη δυνατή εγγύηση ενάντια στην ανακάλυψη των ενόχων και η καλύτερη δικαιολογία, για να μένουμε αδρανείς. Η αλλαγή παραδείγματος είναι στο χέρι μας.

Μ. Σπυριδάκης. (2014). *Ανθρωπολογική προσέγγιση της βίας και του σχολικού εκφοβισμού*. Εισήγηση από την Ιστοσελίδα του Δικτύου για την πρόληψη της Σχολικής Βίας και του Εκφοβισμού (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (70 - 90 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Από ποιους παράγοντες εξαρτάται, σύμφωνα με τον συγγραφέα, η εμφάνιση συγκρουσιακών συμπεριφορών στη σχολική ζωή; (60 – 80 λέξεις)

(μονάδες 10)

B2. Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο του κειμένου.

(μονάδες 5)

Γ. (Μονάδες 15)

- Γ1.** Να συντάξετε μία παράγραφο 50-60 λέξεων, χρησιμοποιώντας τις λέξεις του κειμένου με την **έντονη γραφή**: **αποτελεί, εργασία, θεσμοί, σχολείο, ρόλο**. (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τους γραμματικούς τύπους ως προς την πτώση, τον αριθμό, το πρόσωπο κλπ.)

(μονάδες 10)

- Γ2α.** « ...οι προσδοκίες που καλλιεργεί η κοινωνία για [...] κοινωνική άνοδο προσκρούουν πάνω στη δομή της αγοράς εργασίας και διαψεύδονται.».

Να δηλώσετε αν η χρήση της γλώσσας στην παραπάνω περίοδο είναι κυριολεκτική/δηλωτική ή μεταφορική/συνυποδηλωτική.

(μονάδες 3)

- Γ2β.** Να γράψετε δύο προτάσεις με τη λέξη **δομή**. Στην πρώτη χρησιμοποιήστε τη λέξη κυριολεκτικά/δηλωτικά και στη δεύτερη μεταφορικά/συνυποδηλωτικά.

(μονάδες 2)